

СХВАЛЕНО

педагогічною радою

(протокол № 1 від «31» серпня 2026р.)

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом директора

Хмельницького закладу дошкільної освіти

№ 38 «СВІТАНОК»

від «08» вересня 2026 р. № 74/ОД

Анна БЕЛІНСЬКА

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ НАСИЛЬСТВУ
ТА ЖОРСТОКОМУ ПОВОДЖЕННЮ ІЗ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ
У**

Хмельницькому закладі дошкільної освіти № 38 «СВІТАНОК»

(ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ – уніфікована (модельна) форма для закладів Хмельницької міської територіальної громади)

Положення розроблено з урахуванням:

Постанови Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2025 р. № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми»;

Постанови Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми»;

Закону України «Про освіту»;

Закону України «Про охорону дитинства»;

Конвенції ООН про права дитини;

Сімейного кодексу України;

Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;

Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми» від 06.10.2024 № 3792-IX;

Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»;

Постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі»;

Постанови Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»;

Наказу Міністерства освіти і науки України від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами»;

Наказу Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України від 13.02.2019 № 369/180 «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства»;

статті 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Зміст положення

1. Загальні положення.
 - 1.1. Завдання Положення.
 - 1.2. Що визначає Положення.
 - 1.3. Суб'єкти виконання Положення.
2. Визначення термінів.
3. Заходи щодо попередження та протидії насильству щодо здобувачів освіти
 - 3.1. Превентивні заходи.
 - 3.2. Заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.
 - 3.3. Заходи з навчання та підвищення обізнаності.
 - 3.4. Заходи з моніторингу та оцінки виконання програми.
 - 3.5. Заходи з інформування.
 - 3.6. Механізм подання повідомлень.
4. Повноваження та обов'язки керівника закладу освіти.
5. Повноваження та обов'язки працівників закладу освіти.
6. Права та обов'язки учасника освітнього процесу.
 - 6.1. Здобувачі освіти.
 - 6.2. Батьки або інші законні представники здобувачів освіти.
7. Комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми.
 - 7.1. Діяльність комісії, мета, завдання.
 - 7.2. Обов'язки та права членів комісії.
8. Інформаційні матеріали з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження.
9. Поширення інформаційних матеріалів.
10. Порядок унеможливлення насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти і проведення оцінки ризиків.
11. Взаємодія з установами, які здійснюють заходи у сфері унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.
12. Відповідальність осіб, причетних до насильства, жорстокого поводження та булінгу (цькування).
13. Прикінцеві положення.

Додатки:

Додаток 1. Типова форма первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини

Додаток 2. Форма реєстрації внутрішнього інциденту (журнал безпеки)

Додаток 3. Типова анкета анонімного опитування для дітей

1. Загальні положення.

1.1. Це Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню зі здобувачами освіти у Хмельницькому закладі дошкільної освіти № 38 «Світанок» (далі – Положення) спрямоване на забезпечення функціонування ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти у закладі освіти.

Положення розроблено на основі: Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми; Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми; Сімейного кодексу України; законів України «Про освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми», який набрав чинності 06 жовтня 2024 року; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»; інших нормативно-правових актів, що регулюють питання захисту прав дитини.

1.2. Завдання Положення:

- запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти;
- формування у працівників закладу освіти, які працюють із здобувачами освіти та молоддю, відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти;
- поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти у всіх сферах діяльності закладу освіти;
- забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- надання здобувачам освіти інформації про їхні права та механізми захисту;
- підвищення обізнаності педагогічних працівників, дітей та батьків щодо питань протидії насильству;
- забезпечення співпраці закладу освіти з органами соціального захисту, службами у справах дітей, правоохоронними органами та іншими установами.

1.3. Це Положення визначає:

- порядок дій закладу освіти щодо унеможливлення будь-яких видів насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти, створення безпечного, вільного від насильства середовища;
- механізм реагування на випадки насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти в закладі освіти, які сталися у приміщенні, на території закладу освіти або під час заходів поза його межами, організатором (співорганізатором) яких є заклад освіти;
- систему інформування про випадки (або підозру на випадки) насильства, забезпечення оперативного їх розгляду та реагування.

У зв'язку з цим запроваджується система моніторингу ефективності заходів із запобігання насильству та передбачається щорічне оцінювання ризиків щодо насильства в освітньому середовищі.

1.4. Суб'єкти виконання Положення:

Суб'єктами виконання Положення з урахуванням Типової програми та Порядку реагування є всі учасники освітнього процесу: адміністрація закладу освіти, здобувачі освіти, педагогічні та інші працівники, батьки або законні представники дитини, волонтери та інші залучені фахівці, які контактують із здобувачами освіти цього закладу освіти.

2. Визначення термінів

У цьому Положенні терміни вживаються у значенні, наведеному у Сімейному кодексі України, Кримінальному кодексі України, Кодексі України про адміністративні правопорушення, законах України «Про освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», інших нормативно-правових актах.

Безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Здорове освітнє середовище – сукупність умов, заходів і правил у закладі освіти, що спрямовані на формування культури здорового способу життя в усіх учасників освітнього процесу і зміцнення здоров'я здобувачів освіти у безпечному освітньому середовищі, зокрема шляхом організації оптимального розподілу рухової активності, фізичних та інтелектуальних навантажень і відпочинку, психологічного та/або психолого-педагогічного супроводу, формування культури особистої гігієни, здорового харчування, безпекового, екологічного мислення та поведінки, культури діалогу та ненасильницької, безконфліктної комунікації.

Насильство – будь-які навмисні дії однієї людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Жорстоке поводження із здобувачами освіти – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини.

Види насильства:

Економічне насильство – форма насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

Психологічне насильство – форма насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

Сексуальне насильство – форма насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканності особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

Фізичне насильство – форма насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Систематичність – вчинення насильства два і більше разів протягом року із дня реєстрації повідомлення про перший випадок або дня його вчинення, навіть якщо про перший випадок офіційно не повідомляли.

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Мобінг (цькування) – систематичні (повторювані) тривалі умисні дії або бездіяльність роботодавця, окремих працівників або групи працівників трудового колективу, спрямовані на приниження честі та гідності працівника, його ділової репутації, у тому числі з метою набуття, зміни або припинення ним трудових прав та обов'язків, що проявляються у формі психологічного та/або економічного тиску, зокрема із застосуванням засобів електронних комунікацій, створення стосовно працівника напруженої, ворожої, образливої атмосфери.

Кривдник – особа, яка вчинила насильство у будь-якій формі.

Потерпіла особа – учасник освітнього процесу, щодо якого було вчинено булінг (цькування).

Свідки – безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування).

Сторони булінгу (цькування) – безпосередні учасники випадку: кривдник, потерпіла особа, свідки (за наявності).

Кібербулінг (насильство) – форма булінгу, що вчиняється за допомогою електронних засобів комунікації.

Посадова особа – керівник та працівники закладу освіти, у тому числі педагогічні працівники, медичні працівники, тренери та інші працівники, які взаємодіють з дітьми.

Колектив – група з двох або більше осіб, які об'єднані (організовані) відповідно до законодавства з метою здобуття освіти, тренування, творчості, оздоровлення, відпочинку, лікування тощо та не перебувають між собою у трудових відносинах.

Протидія булінгу (насильству) – система заходів, що здійснюються керівництвом закладу освіти, а також іншими учасниками освітнього процесу, спрямованих на припинення насильства, надання допомоги та захисту постраждалій особі, а також на належне розслідування випадків насильства.

Програма для дитини або іншої особи, яка вчинила булінг (цькування) – комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки такої особи, формування у неї нової, неагресивної психологічної моделі поведінки, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків.

Програма для дитини або іншої особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком – комплекс заходів, спрямованих на позбавлення емоційної залежності, невпевненості у собі та формування здатності відстоювати власну гідність, захищати свої права, у тому числі за допомогою уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування.

3. Заходи щодо попередження та протидії насильству щодо здобувачів освіти

3.1. Превентивні заходи:

- затвердити це Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню із здобувачами освіти (використання Типової програми під час його розроблення є обов'язковим);
- затвердити форму первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини згідно з додатком 1 до цього Положення (додаток 1);
- затвердити форму реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) згідно з додатком 2 до цього Положення (додаток 2) або вести облік внутрішніх інцидентів (повідомлень про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною) в інший спосіб за рішенням закладу освіти;

- призначити відповідальну особу, яка реєструватиме повідомлення в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечуватиме його підготовку до розгляду практичним психологом та/або соціальним педагогом закладу освіти;
- затвердити форму анкети анонімного опитування для дітей згідно з додатком 3 до цього Положення (додаток 3);
- фахівцям психологічної служби, класним керівникам інформувати учасників освітнього процесу про захист дітей від усіх форм насильства, зокрема домашнього насильства, експлуатації, булінгу, найгірших форм дитячої праці або інших проявів жорстокого поводження з дитиною;
- педагогічним працівникам проводити оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти діяльності закладу освіти, вживати заходи, необхідні для їх усунення або мінімізації;
- враховувати ризики насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти під час прийому на роботу працівників закладу освіти.

3.2. Заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- організувати доступні та безпечні способи повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- оперативно реагувати за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження із здобувачами освіти (далі – повідомлення).

3.3. Заходи з навчання та підвищення обізнаності унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- фахівцям психологічної служби організовувати тренінги, інші навчальні заходи для працівників закладу освіти та інших фахівців, які контактують з дітьми;
- соціальному педагогу, класним керівникам організовувати інформаційні сесії для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);
- адміністрації закладу освіти, класним керівникам залучати батьків, інших законних представників дитини (проводити батьківські збори, розповсюджувати інформаційні матеріали).

3.4. Заходи з моніторингу та оцінки виконання програми:

- педагогічним працівникам закладу освіти забезпечити регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);
- фахівцям психологічної служби збирати інформацію для зворотного зв'язку (проводити анкетування дітей, батьків, працівників);
- аналізувати інциденти (вивчати випадки насильства для запобігання повторенню).

3.5. Заходи з інформування:

- заступнику директора з виховної роботи, фахівцям психологічної служби розміщувати інформаційні матеріали (плакати, брошури із контактами служб допомоги, контактні номери телефонів для анонімного звернення) у доступних місцях для дітей та їхніх законних представників.

3.6. Механізм подання повідомлень

Заклад освіти забезпечує функціонування механізму подання повідомлень, який передбачає:

- інформування учасників освітнього процесу про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- забезпечення функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення;
- реєстрацію відповідальною особою повідомлення, що надійшло, у журналі обліку (додаток 2) та підготовку його до розгляду;
- розгляд керівником закладу освіти повідомлення протягом однієї доби з дня його надходження.

4. Повноваження та обов'язки керівника закладу освіти.

4.1. Керівник Хмельницького закладу дошкільної освіти № 38 «Світанок»:

- здійснює заходи, визначені Типовою програмою унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. № 658;
- затверджує це Положення з урахуванням положень Типової програми та Порядку реагування, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників та здійснює контроль за його виконанням;
- за погодженням із службою у справах дітей за місцем розташування закладу освіти формує склад комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження із здобувачами освіти (далі – комісія), організовує її роботу, оприлюднює інформацію про склад комісії;
- організовує інформування працівників закладу освіти про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження, зокрема про види і форми жорстокого поводження з дітьми, насильства стосовно дітей і за участю дітей, ознаки різних форм насильства, порядок взаємодії із відповідними службами з метою реагування на такі випадки та організації надання дитині необхідної допомоги;
- розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, які сталися у приміщенні, на території закладу освіти або під час заходів поза його межами, організатором (співорганізатором) яких є заклад освіти, протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує опрацювання комісією отриманих повідомлень;
- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство та/або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками та/або постраждали від насильства та жорстокого поводження (далі – сторони насильства та/або жорстокого поводження з дитиною), відповідної програми для таких осіб.

У разі виявлення ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною керівник закладу освіти:

- невідкладно, у строк, що не перевищує трьох годин, повідомляє про виявлення ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною (у письмовій формі, зокрема за допомогою електронної комунікації) батькам або іншим законним представникам дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини), уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей за місцем розташування закладу освіти з одночасним інформуванням про це територіального органу Нацсоцслужби, Державної служби у справах дітей;
- скликає засідання комісії не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення;
- у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною невідкладно, у строк, що не перевищує трьох годин, повідомляє про це законним представникам дитини (крім випадків, коли вони є кривдниками дитини), письмово повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей, а також вживає заходів відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»;
- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;
- забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників закладу освіти з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;

- взаємодіє із службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

4.2. У випадку виявлення насильства та/або жорстокого поводження з дитиною з боку керівника закладу освіти працівники, батьки, інші законні представники дитини або свідки цього випадку повинні повідомити Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради.

4.3. Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради, у разі надходження повідомлення стосовно керівника закладу освіти забезпечує виконання завдань і функцій, передбачених для керівника закладу освіти пунктом 4.1 цього Положення.

5. Повноваження та обов'язки працівників закладу освіти.

5.1. У разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною працівники Хмельницького закладу дошкільної освіти № 38 «Світанок» зобов'язані:

- вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання дитині екстреної медичної допомоги;
- повідомити керівника закладу освіти, невідкладно звернутися до органів Національної поліції, повідомити батькам або іншим законним представникам дитини у паперовій або електронній формі, крім випадків, коли керівник закладу освіти, батьки або інші законні представники є кривдниками дитини.

5.2. Працівникам забороняється приховувати, замовчувати або ігнорувати відомі їм випадки насильства чи жорстокого поводження з дитиною, а також розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з виконанням службових обов'язків, і використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

6. Права та обов'язки учасників освітнього процесу.

6.1. Здобувачі освіти

Мають право на:

- якісні освітні послуги;
- індивідуальну освітню траєкторію;
- безпечні та нешкідливі умови навчання;
- повагу людської гідності;
- проходження відповідної програми для осіб, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

Зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;
- дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти;
- повідомляти керівництво закладу освіти про факти насильства або жорстокого поводження з дітьми, а також стосовно інших учасників освітнього процесу.

6.2. Батьки або інші законні представники здобувачів освіти

Мають право на:

- захист відповідно до законодавства прав та законних інтересів здобувачів освіти;
- отримання інформації про діяльність закладу освіти, результати навчання своїх дітей;
- подання керівнику закладу освіти (у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною керівником закладу освіти – Департаменту освіти та науки, усних та письмових заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною, а також стосовно інших учасників освітнього процесу, вимагання невідкладного (протягом однієї доби з моменту надходження) реагування на такі випадки;
- отримання інформації щодо порядку та умов проходження їхньою дитиною, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, відповідних програм для таких осіб.

Зобов'язані:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;
- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей.

7. Комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження із здобувачами освіти.

7.1. Діяльність комісії, мета, завдання

Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі. Склад комісії формується з урахуванням її основних завдань та затверджується керівником закладу освіти. Склад комісії не може бути менше п'яти осіб. До нього входять голова, заступник голови, секретар та члени комісії.

До складу комісії входять працівники закладу освіти, зокрема:

- педагогічні (науково-педагогічні) працівники;
- практичний психолог;
- соціальний педагог;
- представники служби у справах дітей за місцем розташування закладу освіти та центру соціальних служб (за згодою);
- представник КУ «Центр запобігання та протидії домашньому насильству» (за згодою);
- представник уповноваженого підрозділу органу Національної поліції (за згодою).

До складу комісії не може входити працівник закладу освіти, щодо якого надійшло повідомлення. Член комісії, щодо якого надійшло повідомлення, виключається із складу комісії. Кожен член комісії повинен не допускати конфлікту інтересів під час виконання своїх обов'язків.

Метою діяльності комісії є: запобігання випадкам насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти під час провадження діяльності закладу освіти; з'ясування причин, які призвели до випадку насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, та вжиття заходів для усунення таких причин.

Діяльність комісії провадиться з дотриманням принципів:

- законності та верховенства права;
- забезпечення найкращих інтересів дитини, поваги та дотримання прав і свобод людини, неупередженого ставлення;
- відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних, невідкладного реагування;

- комплексного підходу до розгляду випадку насильства та/або жорстокого поводження з дитиною;
- нетерпимості насильства та жорстокого поводження з дитиною та визнання його суспільної небезпеки.

До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, зокрема пояснень сторін, батьків або інших законних представників дитини; опрацювання повідомлень, аналіз зібраної інформації;
- оцінка потреб осіб, які є стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, в соціальних та психолого-педагогічних послугах і забезпечення таких послуг;
- надання рекомендацій щодо добровільного проходження особами, які стали стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, відповідної програми для таких осіб;
- підготовка пропозицій щодо внесення змін до цього Положення;
- здійснення моніторингу виконання рекомендацій комісії і надання відповідної інформації службі у справах дітей за місцем розташування закладу освіти;
- розгляд висновків практичного психолога та соціального педагога або інших експертних висновків, що мають значення для об'єктивного розгляду заяви.

7.2. Обов'язки та права членів комісії

Головою комісії є керівник закладу освіти (крім випадків, коли керівник є особою, щодо якої надійшло повідомлення). Голова комісії організовує роботу комісії, визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії, забезпечує дотримання строків та процедур, визначає порядок денний і перелік питань, що підлягають розгляду, забезпечує моніторинг ефективності заходів реагування.

У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник; у разі відсутності обох – один із членів комісії, який обирається комісією під час засідання за поданням секретаря.

Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду, ведення протоколу засідань комісії.

Член комісії має право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються; брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування; висловлювати окрему думку усно або письмово.

Член комісії зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі комісії;
- не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;
- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії; брати участь у голосуванні.

Формою роботи комісії є засідання, які проводяться очно, а в разі потреби — дистанційно чи у змішаному форматі. Засідання комісії є правомочним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу. Рішення приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів затвердженого складу комісії; у разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії.

Строк опрацювання комісією повідомлень та виконання нею своїх завдань не має перевищувати 10 робочих днів із дня їх отримання керівником закладу освіти.

8. Інформаційні матеріали з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження.

Інформаційна робота з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження здійснюється за такими напрямками (темами):

- розпізнавання фізичного, психологічного, економічного та сексуального насильства;
- методи профілактики булінгу серед дітей;
- використання ненасильницьких методів спілкування та управління конфліктами;
- надання першої психологічної допомоги дітям, які постраждали від насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- порядок дій у разі виявлення випадків насильства або підозри щодо їх наявності;
- дотримання правових норм щодо захисту дітей від насильства;
- алгоритм взаємодії з уповноваженими підрозділами органів Національної поліції та службою у справах дітей у разі виявлення фактів та ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

9. Поширення інформаційних матеріалів.

9.1. Поширення інформаційних матеріалів здійснюється шляхом:

- розміщення на інформаційних стендах у приміщенні закладу освіти, розповсюдження серед учасників освітнього процесу у формі буклетів (листівок);
- надсилання через батьківські, учнівські групи в месенджерах, розміщення на офіційному вебсайті та його сторінках у соціальних мережах;
- проведення тематичних семінарів для батьків або інших законних представників дитини.

9.2. Для проведення інформування учасників освітнього процесу можуть залучатися:

- експерти, фахівці, представники органів влади;
- служби у справах дітей, уповноважені підрозділи органів Національної поліції;
- надавачі соціальних послуг, заклади вищої освіти, психологи, соціальні педагоги, фахівці в галузі права;
- представники громадських об'єднань, іноземних неурядових організацій.

10. Порядок унеможливлення насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти та проведення оцінки ризиків.

10.1. З метою унеможливлення насильства або жорстокого поводження із здобувачами освіти керівник закладу освіти та відповідальна особа забезпечують виявлення поведінки дітей, працівників закладу освіти, яка потенційно може призводити до насильства та жорстокого поводження.

10.2. Недопустимою вважається поведінка, що може призводити до порушення права дитини на повагу до її особистості, гідне ставлення.

10.3. Індикаторами, які можуть вказувати на потенційні ризики спричинення насильства та жорстокого поводження з дітьми, є використання тону голосу, який може сприйматися як залякування або образа, використання принизливих коментарів стосовно дітей та в присутності дітей, застосування покарань до дитини, а також інші індикатори.

10.4. З метою унеможливлення ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною працівники закладу освіти повинні не допускати фізичного контакту з дитиною, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з дитиною.

10.5. У разі коли передбачається фізичний контакт з дитиною, який є необхідним відповідно до змісту заходів з дитиною, такий контакт проводиться у присутності не менше однієї повнолітньої особи, крім виконавця, або в приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу дитини.

10.6. Унеможливлення насильства та жорстокого поводження включає регулярне оцінювання ризиків, пов'язаних з насильством та жорстоким поводженням з дітьми, вжиття

заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації, із забезпеченням подальшого моніторингу і контролю, а також перегляд запроваджених заходів.

10.7. Якщо за результатами розгляду повідомлення:

- виявлено ознаки насильства та жорстокого поводження з дитиною – керівник та відповідальна особа з постійно діючою комісією аналізують причини та умови, які могли сприяти або стати підставою для порушення прав дитини;
- не виявлено ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною – інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною та вживаються заходи до унеможливлення настання таких ризиків.

10.8. Оцінку ризиків здійснюють: адміністрація закладу освіти; практичний психолог та соціальний педагог; класні керівники (у межах роботи зі своїми класами); у разі потреби — комісія (робоча група) з оцінки ризиків із залученням сторін, зокрема дітей.

10.9. Етапи проведення оцінки ризиків:

- підготовчий етап – збір інформації про умови навчання, виховання та перебування дітей у закладі освіти, аналіз середовища (класи, гуртки, позашкільні заходи, територія);
- виявлення факторів ризику – наявність випадків булінгу чи конфліктів серед здобувачів освіти, ознаки домашнього насильства чи недовладу дитини, відсутність належного контролю, педагогічні практики, що можуть містити елементи приниження чи тиску, неналежний психологічний клімат у класах та педагогічному колективі;
- методи збору інформації – анкетування учнів, батьків та педагогів (анонімне), індивідуальні та групові бесіди, спостереження у класах та під час перерв, аналіз звернень, повідомлень та зареєстрованих інцидентів;
- оцінювання рівня ризиків – високий (наявність підтверджених випадків насильства або жорстокого поводження), середній (виявлені передумови, конфлікти, ознаки психологічного тиску), низький (відсутні прояви, але є окремі фактори, що потребують профілактики);
- розробка заходів реагування – для високого ризику: термінове інформування відповідних служб, забезпечення захисту дитини; для середнього ризику: проведення профілактичних заходів, корекційних занять, робота з батьками; для низького ризику: підтримання сприятливого середовища, інформаційно-просвітницька робота.

10.10. Періодичність оцінки ризиків: планово – двічі на рік (на початку та в кінці навчального року); позапланово – у разі надходження повідомлень про насильство чи різке погіршення психологічного клімату.

Про невиконання, неналежне виконання керівником закладу освіти та відповідальними особами повноважень щодо запобігання насильству та жорстокому поводженню із здобувачами освіти може бути повідомлено уповноваженій особі (координатору) в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, на яких покладено функції щодо забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі.

11. Взаємодія з установами, які здійснюють заходи у сфері унеможливлення насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти.

11.1. Заклад освіти забезпечує постійну співпрацю з органами та установами, які реалізують заходи у сфері запобігання та протидії насильству, зокрема:

- службою у справах дітей;
- центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- КУ «Центр запобігання та протидії домашньому насильству»;
- органами Національної поліції;
- закладами охорони здоров'я;

- уповноваженими особами органів місцевого самоврядування.

11.2. У разі виявлення або підозри насильства над дитиною заклад освіти невідкладно повідомляє відповідні служби для організації захисту прав дитини.

11.3. Співпраця здійснюється шляхом:

- обміну інформацією про факти насильства чи ризики його вчинення (з дотриманням законодавства щодо захисту персональних даних);
- проведення спільних профілактичних та інформаційних заходів;
- участі представників служб у консилиумах та педагогічних радах за потреби;
- координації дій у випадках кризових ситуацій.

11.4. Усі дії з взаємодії із зовнішніми установами фіксуються у відповідній документації закладу освіти.

11.5. Контроль за своєчасністю та повнотою взаємодії покладається на керівника закладу освіти та заступника з виховної роботи.

12. Відповідальність осіб, причетних до насильства, жорстокого поводження та булінгу (цькування).

12.1. Особи, які вчинили насильство та/або жорстоке поводження стосовно здобувачів освіти, притягуються до відповідальності згідно з чинним законодавством.

12.2. Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення:

- булінг (цькування) – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин;
- діяння, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, – тягне за собою штраф від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин;
- діяння, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, – тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин;
- неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

12.3. Неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

12.4. Працівники закладу освіти зобов'язані дотримуватися конфіденційності та не поширювати інформацію про дитину і обставини випадку особам, які не мають права на її отримання. Працівникам забороняється приховувати, замовчувати або ігнорувати відомі їм випадки насильства чи жорстокого поводження з дитиною.

13. Прикінцеві положення.

13.1. Це Положення набирає чинності з дня його затвердження наказом керівника закладу освіти.

13.2. Положення є обов'язковим для виконання всіма працівниками закладу освіти, учасниками освітнього процесу та підлягає оприлюдненню у доступних для ознайомлення місцях, зокрема на офіційному вебсайті закладу освіти.

13.3. У разі внесення змін до чинного законодавства України, що регулює питання запобігання та протидії насильству, до Положення вносяться відповідні зміни.

13.3.1. Зміни та доповнення до Положення можуть бути внесені будь-яким учасником освітнього процесу за поданням до педагогічної ради, вносяться за ухвалою педагогічної ради закладу освіти і вводяться в дію наказом керівника закладу освіти.

13.4. Контроль за виконанням Положення здійснює керівник закладу освіти або уповноважена ним особа.

13.5. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання вимог цього Положення несуть працівники закладу освіти згідно з чинним законодавством України.

13.6. Невід'ємними складовими системи запобігання та протидії насильству в закладі освіти є: план профілактичних заходів, Положення про комісію з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, наказ про її створення, а також додатки до цього Положення (додатки 1–3).

Первинне повідомлення про підозру
на випадок насильства щодо дитини

(найменування закладу освіти)

Дата події або виявлення: _____ 20____ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби):

☐ дитина з інвалідністю;

☐ дитина-сирота;

☐ дитина, позбавлена батьківського піклування;

☐ інше: _____.

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____.

Опис ситуації: _____

(зазначити максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

☐ тілесні ушкодження;

☐ страх, уникання контакту;

☐ розповіді про образи/тиск;

☐ інше: _____.

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

- ☐ поінформовано відповідальну особу закладу;
- ☐ поінформовано батьків/інших законних представників;
- ☐ поінформовано службу у справах дітей;
- ☐ поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;
- ☐ інше: _____.

(підпис особи, яка заповнює
первинне повідомлення)

(дата)

Журнал
реєстрації внутрішнього інциденту

Порядковий номер	Інформація про спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок насилъства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове)	Прізвище, ім'я дитини	Тип ситуації*	Заходи реагування	Результат**	Підпис відповідальної особи

*Зазначається факт про фізичне/психологічне насилъство/булінг/спробу втечі/інше.

**Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо.

ТИПОВА АНКЕТА
анонімного опитування для дітей*

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі?

- ☐ так, завжди;
- ☐ інколи;
- ☐ ні.

2. Як до тебе ставилися дорослі?

- ☐ з повагою;
- ☐ байдуже;
- ☐ іноді грубо або несправедливо.

3. Чи були випадки, коли хтось із працівників (закладу освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань, інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи, які контактують з дітьми), інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?

- ☐ так;
- ☐ ні.

4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?

- ☐ так;
- ☐ ні.

5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше?
(відкрите поле)

*Анкета заповнюється дітьми у доступному форматі.